

Uddrag af Regeringens publikation fra 2013:
Alle skal med
Målsætninger for de mest udsatte frem mod 2020

Færre hjemløse i Danmark

I et velfærdssamfund som det danske bør der ikke være mennesker, som er nødt til at leve et liv på gaden eller have gentagne ophold på forsorgshjem eller herberg. Alle borgere i Danmark bør have mulighed for at leve et liv i egen bolig. Det er derfor regeringens ambition at reducere hjemløsheden i Danmark markant.

Boks 2.9 Mål

- I 2020 skal antallet af hjemløse i Danmark reduceres med mindst 25 pct. Det svarer til et niveau på højst 4.000 personer.
- I 2020 skal andelen af borgere, der vender tilbage til et herberg eller forsorgshjem inden for første år efter udskrivning til egen bolig, maksimalt udgøre 20 pct.

I forbindelse med satspuljeaftalen for 2008 blev der afsat 500 mio. kr. til Hjemløsestrategien, som blev udmøntet i perioden 2009-2013. Det bærende princip i arbejdet har været, at der tidligt i et forløb etableres en permanent boligløsning med bostøtte (Housing First). Evalueringen af Hjemløsestrategien viser tydeligt, at det kan lade sig gøre at hjælpe borgere ud af hjemløshed. Erfaringerne viser, at ni ud af 10 borgere formår at fastholde deres nye bolig med den rette støtte.

Trods de gode erfaringer er det siden 2009 gået den forkerte vej med antallet af hjemløse på landsplan. De kommuner, som har deltaget i arbejdet med Hjemløsestrategien, har imidlertid markant bedre resultater end landets øvrige kommuner.

Regeringen vil derfor arbejde for, at de metoder fra Hjemløsestrategien, som, vi ved, gør en forskel for borgeren, udbredes i kommunernes arbejde. På den

Tabel 2.4
Hjemløse i Danmark – udvikling og mål for 2020

	2009	2010	2011	2012	2013	Mål i 2020
Indikator 1: Antal hjemløse ¹	4.998	-	5.290	-	5.820	Højst 4.000
Indikator 2: Andel af borgere, der udskrives til egen bolig og genindskrives på forsorgshjem inden for det første år ² (pct.)	33	32	31	31	-	Højst 20

Anm.: 1) Hjemløsetællingen gennemføres hvert andet år. Antallet af såkaldte "gadesovere" udgør ca. 595 personer i 2013. Tallet omfatter ikke udenlandske hjemløse, der ikke har fast/lovligt ophold i landet. Hjemløse tæller også personer, der skal løslades eller udskrives fra et hospital inden for en måned, og som mangler en bolig. Langt de fleste hjemløse over natter på herberger, forsorgshjem, væresteder/natvar mestuer og hos familie og venner. 2) Opgørelsen er beregnet ud fra boformernes indberetning til Ankestyrelsen.

Kilde: SFI, Hjemløsetælling og Ankestyrelsen årsstatistik over brugere af botilbud efter servicelovens § 110.

måde hjælpes langt flere hjemløse til et værdigt liv i egen bolig. Samtidig skal der sættes målrettet ind med en forebyggende og tidlig indsats i forhold til hjemløshed blandt unge.

Det er regeringens mål, at antallet af hjemløse reduceres med mindst 25 pct. frem mod 2020. Regeringen vil følge udviklingen i antallet af hjemløse gennem de nationale kortlægninger af hjemløshed (gennemføres af SFI).

Mange hjemløse borgere tager i perioder ophold på et forsorgshjem. Det er et vigtigt tilbud til borgere,

der har akut behov for husly og støtte, men er derimod ikke beregnet til længerevarende ophold. Regeringen lægger vægt på, at borgere på forsorgshjem skal tilbydes en permanent boligløsning, når deres situation er stabiliseret, og de er klar til et liv i egen bolig.

Omkring en tredjedel af de borgere, som udskrives fra et forsorgshjem til deres egen bolig, ender i dag med at komme tilbage til et forsorgshjem i løbet af det efterfølgende år. Ofte fordi de ikke får den fornødne støtte og hjælp i overgangen til egen bolig.

Boks 2.10**Fiktiv case – Jens i starten af 30'erne**

Jens, som er i starten af 30'erne, udvikler et alvorligt misbrug og mister evnen til at få en hverdag til at fungere efter en fyring. Han får ikke betalt sine regninger, mister kontakten til jobcenteret og bliver til sidst sat ud af sin lejlighed og må søge ophold på et forsorgshjem. Forsorgshjemets akutte tilbud er vigtigt for Jens, men han skal ikke opholde sig på stedet i længere tid end højest nødvendigt og risikerer yderligere marginalisering. Derfor bliver den intensive bostøtte iværksat allerede kort tid efter ankomsten til stedet.

Jens får hurtigt hjælp fra kommunen til at flytte i en ny lejlighed og har allerede på forsorgshjemmet fået tilknyttet en kommunal bostøttemedarbejder, som følger ham tæt i de næste ni måneder. Her hjælper bostøtten med alt fra at støtte op om praktiske gøremål til at få igangsat misbrugsbehandling, iværksat gældsrådgivning og skrevet jobansøgninger. Med den intensive støtte i overgangen til egen bolig bliver Jens i stand til at fastholde boligen, fordi han samtidig får mulighed for at tage ansvar for sin samlede livssituation. Han får også overskud til at søge arbejde igen og genoptage kontakten til sin familie.

En konkret borger siger om sin bostøttemedarbejder i evalueringen af Hjemløsestrategien: "Han hjælper mig med alt muligt – aftaler og papirer, kommunen og socialrådgiver, at få medicin og alt det der. Rådgivningssamtaler. Han giver mig en chance til at leve igen".

Anm.: Jens er en fiktiv case. Citatet fra borgeren er ægte.

Kilde: Hjemløsestrategien – Afsluttende rapport. Rambøll og SFI, maj 2013.

Det er regeringens mål, at andelen af borgere, der vender tilbage til et herberg eller forsorgshjem inden for første år efter udskrivning til egen bolig, reduceres til 20 pct. frem mod 2020.

Opnåelse af målet forudsætter, at kommunerne målrettet arbejder med at udbrede de virkningsfulde metoder, som har vist gode resultater i Hjemløsestrategien (Housing First). Borgerne skal sikres en sammenhængende hjælp og støtte, hvor fokus så vidt muligt er på at hjælpe borgeren i egen bolig og give den rette støtte til at fastholde den.

Boks 2.11**Eksisterende initiativer og indsatser**

- Regeringen har fremlagt en forankrings- og implementeringsplan for satspuljepartierne, som skal sikre forankring af de virkningsfulde indsatser samt udbredelse af erfaringerne fra Den nationale Hjemløsestrategi til alle landets kommuner. Planen ventes igangsat i efteråret 2013.
- Regeringen og KL har aftalt at arbejde for at udbrede metoder baseret på Housing First-princippet, som har vist gode resultater i Hjemløsestrategien. Det indgår i aftalen om kommunernes økonomi for 2014.
- Regeringen og KL er desuden enige om at give borgere med ophold på forsorgshjem en sammenhængende og rehabiliterende social indsats. Der igangsættes derfor en analyse, der skal se nærmere på kommunernes muligheder herfor.
- Regeringen vil arbejde målrettet på at nedbringe antallet af unge hjemløse gennem en styrket forebyggende og tidlig indsats til udsatte unge, der er hjemløse eller i risiko for at blive det, jf. forslaget til finanslov for 2014.
- I satspuljeaftalen for 2012 blev der afsat midler til startboliger for udsatte unge, der har brug for ekstra støtte i overgangen mellem barne- og voksenliv.
- Regeringen har sammen med Enhedslisten gennemført flere tiltag til at modvirke, at lejere bliver sat ud af deres lejlighed. Herunder har kommunerne fået adgang til i en kortere periode at hjælpe med at betale huslejen.

Kommunerne bør endvidere have fokus på forebyggelse af hjemløshed særligt i forhold til udsatte unge, der er i risiko for at blive hjemløse. Derudover er det vigtigt, at kommunerne arbejder på at stille relevante bolig-løsninger til rådighed.

Endvidere vil regeringen sætte yderligere fokus på kommunernes muligheder for at give hjemløse og borgere på forsorgshjem en sammenhængende og rehabiliterende hjælp, der skaber grundlaget for en god overgang til et liv i egen bolig.

Flere kvinder skal hjælpes ud af voldelige relationer

Vold i nære relationer er et alvorligt socialt problem. Det har vidtrækkende konsekvenser for den, som udsættes for vold, men i høj grad også for de børn, der vokser op i en familie præget af vold. Det gælder uanset, om ofret er en mand eller en kvinde.

Kvinder, som oplever et akut behov for ophold på et kvindekrisecenter, skal have den nødvendige hjælp og støtte til at skabe sig en tilværelse uden vold for dem selv og deres børn. Det forudsætter, at kvinderne får en helhedsorienteret hjælp og støtte, både under opholdet på kvindekrisecentret, men også i overgangen fra krisecenter til en selvstændig tilværelse.

Boks 2.12

Mål

- I 2020 skal andelen af kvinder på kvindekrisecentre, der har behov for mere end ét ophold, reduceres med mindst 30 pct. Det svarer til en andel på højst 25 pct.

Boks 2.13

Eksisterende initiativer og indsatser

- Der er i aftalen om satspuljen for 2012 iværksat en række initiativer til bekæmpelse af vold i nære relationer. Herunder et projekt med tilbud om psykologbistand til kvinder på kvindekrisecenter. Evalueringerne fra indsatserne skal indgå i en samlet generel og overordnet evaluering af den samlede indsats på kvindekrisecentre, som forventes afsluttet inden udgangen af 2015.
- Regeringen og KL er i aftale om kommunernes økonomi for 2014 enige om at give voldsramte kvinder en sammenhængende og rehabiliterende social indsats. Der skal på den baggrund igangsættes en analyse af reglerne for ophold på blandt andet kvindekrisecentre samt kommunernes praksis og styringsmuligheder på området.
- Det fremgår af forslag til finansloven for 2014, at der skal udarbejdes en ny handlingsplan til bekæmpelse af vold i familien og i nære relationer.

Et vigtigt skridt på vejen er, at de kvinder, der søger hjælp på et krisecenter, hjælpes til en tilværelse uden vold, så det ikke bliver nødvendigt med gentagne ophold på krisecenter. Regeringens mål er, at andelen af kvinder, der har mere end ét ophold på et kvindekrisecenter i deres liv, skal reduceres med mindst 30 pct. frem mod 2020. Det betyder, at andelen i 2020 højst må udgøre 25 pct.

Samtidig er det vigtigt, at der bliver sat forebyggende ind så tidligt som muligt med hjælp til både den voldsramte og voldsudøveren for at forebygge og bryde et voldsmønster.

Når kvinder søger hjælp på et krisecenter, bliver de spurgt, om de før har haft ophold på et krisecenter, men de behøver ikke svare. For dem, der ønskede at svare, var det i 2011 36 pct., der også tidligere havde søgt hjælp på et krisecenter.

Opnåelse af målet forudsætter, at kommunerne i samarbejde med krisecentrene sikrer voldsramte kvinder en rehabiliterende hjælp og støtte. Kvinderne skal tilbydes et sammenhængende forløb både på krisecentret, i overgangen til egen bolig samt, når kvinden skal skabe sig en selvstændig tilværelse uden vold.

Samtidig vil regeringen, som en del af finansloven for 2014, afsætte midler til at udarbejde en ny handlingsplan for bekæmpelse af vold i familien og nære relationer. Handlingsplanen skal også rette sig mod voldsramte mænd og skabe bedre viden om årsager til vold mod mænd samt igangsætte forsøg med målrettede tiltag for voldsramte mænd.

Regeringen vil sætte yderligere fokus på kommunernes muligheder for at give voldsramte kvinder på kvindekrisecenter en sammenhængende og rehabiliterende hjælp, der skaber grundlaget for en god og tryk overgang til et liv i egen bolig.

Boks 2.14 Gitte 45 år

Gitte på 45 år og datteren Sofie har gennem flere år levet i et hjem præget af vold. Efter en ny og meget alvorlig voldsepisode kommer Gitte og Sofie i 2009 på et kvindekrisecenter i nærheden af deres bopæl, hvor de samtidig kan fastholde deres uddannelsesforløb og skolegang.

De opholder sig på krisecenteret i knap en måned, men under hele opholdet har Gitte tæt kontakt til sin kommune, som er underrettet om krisecenteropholdet fra starten.

Kommunen kan på den måde sætte tidligt ind med forberedelse af en efterværnsindsats, når Gitte og Sofie er klar til at flytte i egen bolig igen. Gitte får hjælp fra kommunen til at få styr på sin økonomi, som er kaotisk, hun modtager psykologsamtaler, og hun og datteren er i et forløb med familierådgivning i kommunen.

Mor og datter lever nu på andet år en stabil tilværelse uden vold, og Gitte er kommet i virksomhedspraktik i et gartneri.

Gitte siger selv om forløbet: "Der er hjælp at få! Man skal bare bede om det, så får man det. Jeg har prøvet at komme væk [fra den voldelige mand] mange gange, men til sidst lykkedes det endelig. Nu er det to år siden, at jeg flyttede fra krisecentret!"

Kilde: Casen er baseret på Børn og kvinder i familier med vold – indsats og efterværn. Socialstyrelsen, 2012.

Modelfoto

Tabel 2.5

Færre kvinder med gentagne ophold på krisecentre – udvikling og mål frem mod 2020

	2011	2012	Mål i 2020
Andelen af kvinder med ophold på et kvindekrisecenter, der har haft mere end ét ophold i deres liv (pct.)	36	36	Højest 25

A.n.m.: Kvindekrisecentre er et anonymt tilbud. Indikatoren måler kun på det antal af de indskrevne kvinder, der har valgt at svare på spørgsmålet om antal ophold i deres liv, svarende til 788 ud af 1982 kvinder i 2012.

Kilde: Socialstyrelsens Årsstatistik om kvinder og børn på kvindekrisecenter, 2012.

Større effekt af stofmisbrugsbehandlingen og færre narkorelaterede dødsfald

I Danmark skønnes antallet af stofmisbrugere at være stigende, og antallet af narkotikarelaterede dødsfald har svinget mellem ca. 240 og 285 de seneste år. Tallet har været stigende siden 2008.

Stofmisbrug er et alvorligt socialt problem, som kan have store konsekvenser både for den enkelte borger og for omgivelserne. Det gælder både i forhold til sundhed og risiko for overdødelighed, men det gælder i høj grad også i forhold til den enkeltes mulighed for at gennemføre en uddannelse, passe et arbejde og indgå i sociale relationer.

Regeringen vil derfor sætte fokus på stofmisbrugeres mulighed for at komme ud af deres misbrug eller reducere misbruget. Alle, der har et stofmisbrug, skal have en effektiv og virkningsfuld misbrugsbehandling.

Andre faktorer end kun behandling og skadesreduktion har betydning for antallet af narkorelaterede dødsfald. Det er derfor svært at opnå og fastholde et lavt niveau. Ikke desto mindre vil regeringen fortsætte arbejdet for, at narkorelaterede dødsfald forebygges.

Andelen af borgere, som afslutter deres behandlingsforløb som enten stoffrie eller med reduktion i stofmisbruget, har siden 2008 været omkring en tredjedel. Det er målet, at denne andel frem mod 2020 skal stige til at udgøre mindst 50 pct. Frem mod 2020 skal antallet af narkorelaterede dødsfald samtidig reduceres og søges fastholdt på et niveau på højst 200, svarende til en reduktion på ca. 30 pct.

Opnåelse af målet forudsætter, at kommunerne har fokus på høj kvalitet og effekt i den sociale stofmisbrugsbehandling. Regeringens stofmisbrugspakke fra efteråret 2012 skal understøtte kommunernes arbejde med at sikre høj kvalitet i den enkelte borgers behandling.

Samtidig skal borgerens handleplan sikre, at der er en langsigtet rettesnor for den hjælp og støtte, den enkelte borger får før, under og efter behandlingen. Derudover skal kommunerne sætte forebyggende ind med sundhedsmæssige og sociale tilbud for de allermest udsatte stofmisbrugere.

Boks 2.15 Mål

- I 2020 skal mindst halvdelen af de stofmisbrugere, der afslutter et behandlingsforløb for stofmisbrug, være enten stoffri eller opleve reduktion i stofmisbruget.
- Frem mod 2020 skal antallet af narkorelaterede dødsfald reduceres og fastholdes på et niveau på højst 200. Det svarer til en reduktion på 30 pct.

Tabel 2.6

Større effekt af behandling og færre narkorelaterede dødsfald – udvikling og mål frem mod 2020

	2009	2010	2011	Mål i 2020
Andelen af afsluttede forløb endt med stoffrihed eller reduktion (pct.)	33	34	31	Mindst 50
Narkorelaterede dødsfald	276	273	285	Højst 200

Kilde: Stofmisbrugsdatabasen og Rigspolitiet.

Boks 2.16

Eksisterende initiativer og indsatser

– Regeringen lancerede Stofmisbrugspakken i oktober 2012. Der er afsat i alt 103 mio. kr. over de kommende år til at udmønte pakkens 10 konkrete initiativer. Initiativerne skal samlet bidrage til at løfte kvaliteten af den sociale stofmisbrugsbehandling gennem brug af viden og metoder, som har en dokumenteret effekt for borgerne. Samtidig er formålet at sikre fokus på en helhedsorienteret indsats over for borgeren.

Stofmisbrugspakken indeholder 10 konkrete initiativer, hvoraf det centrale element i pakken er udvikling og afprøvning af et samlet metodeprogram baseret på virkningsfulde behandlingsindsatser med påvist evidens i international sammenhæng. Arbejdet vil have særlig fokus på unge misbrugere og tilrettelægges med inddragelse af erfaringer fra Hjemløsestrategien.

– Folketinget har åbnet mulighed for oprettelse af stofindtagelsesrum (de såkaldte fixerum) i kommunerne. Samtidig har regeringen sammen med Enhedslisten afsat midler til at medfinansiere etablering og drift af stofindtagelsesrum.

– På baggrund af evalueringen af ordningen med lægeordineret heroin har regeringen og KL aftalt at udvide ordningen til også at omfatte heroin i pilleform. På den måde kan de brugere, der enten ikke kan eller vil sprøjte sig, også omfattes af ordningen.

– Regeringen har sammen med Enhedslisten afsat midler til en undersøgelse af narkotikadødsfald i København, Aarhus og Odense kommuner. I undersøgelsen gennemgås alle narkorelaterede dødsfald i kommunerne med henblik på at øge kendskabet til de faktorer, der fører til dødsfaldene. Undersøgelsen skal medvirke til viden om, hvordan narkorelaterede dødsfald kan forebygges og forventes afsluttet i 2014.

– Regeringen har sammen med Enhedslisten afsat midler til et projekt, som skal gøre stofmisbrugere i stand til at give hinanden en modgift i tilfælde af overdosis. Københavns, Aarhus, Odense og Glostrup kommuner deltager i projektet.

Hvis flere behandlingsforløb skal resultere i stofrihed eller stofreduktion, kræver det fokus på høj kvalitet i kommunernes behandlingstilbud. Regeringen ønsker med stofmisbrugspakken at løfte kvaliteten i indsatsen på området og stille viden og metoder med dokumenteret effekt til rådighed for kommunerne.

Folketinget har med lovgivningen om stofindtagelsesrum (de såkaldte fixerum) givet mulighed for en væsentligt skadesreducerende foranstaltning for stofmisbrugerne. Regeringen har desuden sammen med Enhedslisten afsat midler til at understøtte kommunernes etablering af stofindtagelsesrum. Sammen med de øvrige tiltag på området, som fx lægeordineret heroin, giver det kommunerne et konkret redskab i arbejdet med at forebygge narkorelaterede dødsfald i Danmark.

Større effekt af alkoholbehandlingen

Alkoholmisbrug er ikke kun et problem for misbrugeren, men for hele familien. Det gælder især der, hvor der er børn involveret.

Ifølge Sundhedsstyrelsen vokser omkring 122.000 børn op i en familie med et alkoholproblem. Børn af alkoholikere er i særlig risiko for omsorgssvigt, og en stor del af deres barndom er ofte præget af mangelfuld voksenkontakt og utilstrækkelige udviklingsmuligheder.

Regeringen har fokus på, at mennesker med et alkoholmisbrug bliver hjulpet ud af deres misbrug, og at de får tilbudt en misbrugsbehandling, der virker. Regeringen har bl.a. i Sundhedspolitisk Udspil afsat 112 mio. kr. i perioden 2014-2017 til at styrke alkoholbehandlingen og danskernes sundhed. Samtidig vil regeringen skærpe opmærksomheden om de forebyggende indsatser for børn af misbrugere.

Regeringen ønsker at følge resultaterne af alkoholbehandlingen og vil derfor igangsætte et arbejde med at forbedre datakvaliteten inden for alkoholmisbrugsbehandling med henblik på at opstille mål for indsatsen på området.

Prostituerede

Prostitution er et alvorligt socialt problem. Det er sparsomt, hvad vi ved om omfanget af prostitution i Danmark, men SFI skønner, at der i 2010 var ca. 3.100 mennesker, som var prostituerede.

Prostitution hænger ofte sammen med en række andre sociale problemer som misbrug, senfølger af incest, vold eller psykisk sårbarhed. Derfor skal indsatsen over for prostitution ske i tæt samspil med de eksisterende sociale tilbud, der findes i kommunerne.

Prostitution er forbundet med stigmatisering, som betyder, at mennesker i prostitution ofte føler sig isoleret og har svært ved at bede om hjælp og støtte. Det gælder både i forhold til den prostitueredes familie og netværk,

men i høj grad også i forhold til kontakten med det offentlige.

Udviklingsprojektet Exit Prostitution skal give kommunerne redskaber og metoder, så mennesker i prostitution kan få en målrettet og individuel indsats. Det kan hjælpe den pågældende ud af prostitution eller forbedre vedkommendes situation og styrke relationen til familie og venner.

Regeringen har fokus på at sikre prostituerede en reel mulighed for at forlade prostitution eller få forbedret deres livssituation. Derfor vil regeringen igangsætte et arbejde med at forbedre datagrundlaget på prostitutionsområdet med henblik på at overveje på sigt at fastsætte mål for området.

Mennesker med psykisk sygdom

Der er et stigende antal danskere, der diagnosticeres med en psykisk sygdom. For mange betyder det, at de i en sårbar periode i deres liv har brug for hjælp eller behandling fx hos deres egen læge, før de igen kan genoptage deres hverdag.

Livet med en psykisk lidelse er forbundet med en række udfordringer, bl.a. stigmatisering, risiko for ikke at gennemføre en uddannelse, sygemelding, arbejdsløshed og høj dødelighed. Vi ved imidlertid, at selv blandt de, som får de sværeste psykiatriske diagnoser, kommer 60 pct. sig helt eller så meget, at de med den relevante behandling og støtte kan leve et normalt hverdagsliv.

Regeringen prioriterer indsatsen på det psykiatriske område højt og har på den baggrund nedsat et psykiatriudvalg, som skal komme med forslag til, hvordan indsatsen for mennesker med psykisk sygdom tilrettelægges og gennemføres bedst muligt. Psykiatriudvalget afleverer i efteråret 2013, og regeringen vil, som en del af regeringens handleplan for psykiatriområdet, opstille mål for den specialiserede behandling over for mennesker med svær psykisk sygdom.

Læs mere på www.sm.dk